

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.014.07.2021

Pani Małgorzata Pliszka
Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie
ul. Słowiańska 19, 48-300 Nysa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/084 – Działania podejmowane wobec dłużników alimentacyjnych przez podmioty samorządowe województwa opolskiego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Powiatowy Urząd Pracy w Nysie ¹ , ul. Słowiańska 19, 48-300 Nysa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Małgorzata Pliszka, Dyrektor Powiatowego Urzędu Pracy w Nysie, od 8 grudnia 2014 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2019 r. do 30 czerwca 2021 r. (I połowa), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem dotyczących zakresu kontroli
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	1. Grażyna Powęska, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/78/2021 z 10 sierpnia 2021 r. 2. Aleksandra Pawlicka, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr LOP/71/2021 z 22 lipca 2021 r.

(akta kontroli str. 1-3)

¹ Dalej: Urząd lub PUP w Nysie.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, ze zm., dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działania podejmowane w PUP w Nysie w latach 2019-2021 (do 30 czerwca) wobec osób bezrobotnych oraz osób poszukujących pracy, będących dłużnikami alimentacyjnymi.

W PUP w Nysie wyznaczano terminy kontaktów dłużników alimentacyjnych z Urzędem, celem potwierdzenia ich gotowości do podjęcia pracy, przyjęcia propozycji pracy lub innej formy pomocy, oraz egzekwowano od dłużników przestrzeganie tych terminów. W celu aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych PUP w Nysie przedstawiał oferty pracy, wydawał skierowania do podjęcia pracy niesubsydiowanej i subsydiowanej oraz oferował inne formy pomocy. W okresie objętym kontrolą Urząd zrealizował m.in. program specjalny „Odpowiedzialny, aktywny, pracujący”, skierowany do bezrobotnych dłużników alimentacyjnych z terenu powiatu nyskiego, jednak aż 44% jego uczestników wyrejestrowało się na własny wniosek lub zostało wyrejestrowanych z tytułu niezgłoszenia się do Urzędu w wyznaczonym terminie. Skierowano też zaproszenia do gmin z inicjatywą organizacji robót publicznych, jednak 33% z nich odmówiło udziału w projekcie, a efektem współpracy Urzędu z pozostałymi gminami było zatrudnienie w 2019 r. 10 dłużników alimentacyjnych w ramach robót publicznych. Mimo podejmowania działań przez Urząd w zakresie aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych, ich skuteczność pozostawała na niskim poziomie.

W PUP w Nysie zapewniono funkcjonowanie Samorządowej Elektronicznej Platformy Komunikacyjnej (dalej: SEPI), dzięki której ośrodki pomocy społecznej⁴ miały dostęp do danych dotyczących dłużników alimentacyjnych, w tym danych w zakresie rejestracji, proponowanych form aktywizacji i przyczyn wyrejestrowania z Urzędu, obejmujących podjęcie zatrudnienia przez dłużnika.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁵ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Prawidłowość i skuteczność działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2019-2021 (I półrocze) liczba dłużników alimentacyjnych, objętych wnioskami gmin lub OPS z terenu powiatu nyskiego o ich aktywizację zawodową⁶, uległa zwiększeniu z 83 osób w 2019 r. do 102 osób w 2020 r. i 112 osób w 2021 r. (I półrocze). Osoby te zarejestrowane były w Urzędzie, jako osoby bezrobotne (80 osób w 2019 r., 100 osób w 2020 r. i 109 osób w 2021 r.) lub jako osoby poszukujące pracy (odpowiednio 3, 2 i 3 osoby).

W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą kierownicy urzędów miast/gmin oraz kierownicy OPS wnioskowali do Urzędu o aktywizację:

- 33 osób w 2019 r., z czego cztery wnioski (tj. 10,8% wszystkich wniosków) dotyczyły osób, które nie figurowały w ewidencji osób bezrobotnych ani poszukujących pracy; jako osoby bezrobotne zarejestrowano 27 osób, a jako

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: OPS lub ośrodki.

⁵ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁶ Niezależnie od dat złożenia tych wniosków.

poszukujące pracy – jedną osobę; jednej osobie Urząd odmówił rejestracji z powodu otrzymywania renty socjalnej od 2018 r.

- 12 osób w 2020 r., z czego jeden wniosek dotyczył osoby niezarejestrowanej; 10 osób stanowiły osoby zarejestrowane jako bezrobotne, a jedna - jako poszukująca pracy;
- 13 osób w 2021 r., z czego 12 osób zarejestrowano jako osoby bezrobotne, a jedną jako poszukującą pracy.

(akta kontroli str. 4, 5-40)

2. W PUP w Nysie ujmowano dłużników alimentacyjnych, objętych informacjami kierowników urzędów miast/gmin lub kierowników OPS, w ewidencjach osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Liczba dłużników alimentacyjnych, którzy ponownie zostali zarejestrowani w ewidencji osób bezrobotnych wynosiła: a/ 2019 r. 23 osoby, co stanowiło 28,8% ogólnej liczby dłużników alimentacyjnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne; b/ w 2020 r. osiem osób (8%); c/ w 2021 r. jedna osoba (1%). Ponowne nabycie statusu bezrobotnego lub poszukującego pracy następowało w wyniku ponownej rejestracji, po upływie okresu karencji oraz przy spełnieniu warunków zawartych w art. 33 ust. 4, 4a, 4b ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy⁷. W okresie objętym kontrolą wystąpiły dwa przypadki braku możliwości zarejestrowania jako bezrobotnego dłużnika alimentacyjnego. W 2020 r. z powodu karencji jedna z osób nie została zarejestrowana jako osoba bezrobotna, lecz jako poszukująca pracy, a druga - z powodu karencji nie została zarejestrowana ani jako osoba bezrobotna, ani poszukująca pracy.

(akta kontroli str. 41, 42-53)

Szczegółowa analiza 20 z ww. spraw wykazała, że dłużnicy alimentacyjni zostali zarejestrowani w Urzędzie zgodnie z przepisami ustawy o promocji zatrudnienia. W okresie objętym kontrolą 18 osób zostało zarejestrowanych w Urzędzie ponownie, w tym 10 osób po raz drugi, sześć osób po raz trzeci, a dwie osoby po raz czwarty. W jednym przypadku dłużnik dwukrotnie odmówił podjęcia zatrudnienia, uzasadniając to brakiem możliwości dojazdu oraz systemem zmianowym proponowanej pracy, co Urząd uznał za przesłankę uzasadniającą pozostawienie statusu osoby bezrobotnej. W przypadku 12 osób przyczyną utraty statusu osoby bezrobotnej było niestawienie się w Urzędzie w wyznaczonym terminie, sześć osób wyrejestrowanych zostało z powodu podjęcia zatrudnienia, w tym subsydiowanego, jedna osoba zgłosiła wyjazd za granicę i brak gotowości do podjęcia pracy, a jedna z osób odbywała karę pozbawienia wolności.

(akta kontroli str. 268-272)

Jak wyjaśnił Kierownik Wydziału Pośrednictwa Pracy, *zasadność przyczyny odmowy przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej PUP w Nysie weryfikuje, analizując przesłanki ujęte w uzasadnieniu. Każda odmowa przyjęcia propozycji pracy jest więc traktowana indywidualnie. Do najczęstszych przyczyn odmów propozycji zatrudnienia należą: brak kwalifikacji (w tym również brak spełniania wymagań pracodawcy), problemy zdrowotne (jeżeli kandydat nie posiada odpowiedniej dokumentacji potwierdzającej problemy zdrowotne uniemożliwiające podjęcie pracy, Urząd może skierować osobę bezrobotną do lekarza medycyny pracy w celu ustalenia zdolności do podjęcia pracy na proponowanym stanowisku), czy brak dojazdu do pracy (w tym przypadku Urząd każdorazowo weryfikuje możliwość dojazdu środkami komunikacji publicznej poprzez stronę internetową PKS, MZK).*

(akta kontroli str. 283-287)

⁷ Dz.U. z 2021 r., poz. 1100 ze zm.; dalej: ustawa o promocji zatrudnienia.

3. W latach 2019-2021 (I półrocze) aktywne formy w zakresie przeciwdziałania bezrobociu zostały zastosowane wobec 28 bezrobotnych dłużników alimentacyjnych (objętych wnioskami OPS), z tego wobec 13 osób w 2019 r., 10 osób w 2020 r., pięć osób w 2021 r. Najczęściej dłużnicy korzystali z aktywizacji w formie: a/ stażu zawodowego (łącznie 10 osób, z tego po cztery osoby w latach 2019-2020 i dwie w 2021 r.); b/ robót publicznych (łącznie osiem osób, z tego sześć w 2019 r. i po jednej w latach 2020-2021); c/ prac społecznie użytecznych (łącznie dziewięć osób, z tego trzy w 2019 r., cztery w 2020 r. i dwie w 2021 r.); d/ prac interwencyjnych (jedna osoba w 2020 r.). W okresie objętym kontrolą dłużnicy alimentacyjni zarejestrowani jako osoby bezrobotne nie korzystali z formy aktywizacji takiej jak: szkolenia, przygotowanie zawodowe dorosłych, zatrudnienie w ramach świadczenia aktywizacyjnego oraz zatrudnienie w ramach refundacji składek na ubezpieczenie społeczne. Dłużnicy alimentacyjni zarejestrowani jako osoby poszukujące pracy w okresie objętym kontrolą, nie korzystali z żadnej z form aktywizacji zawodowej.

(akta kontroli str. 53-54, 55-64)

Szczegółowym badaniem objęto działania podejmowane wobec trzech wybranych dłużników alimentacyjnych, w przypadku których OPS informował o potrzebie ich aktywizacji zawodowej. W odniesieniu do dwóch osób pracownicy Urzędu podejmowali działania aktywizacyjne, tj.: przedstawiali dłużnikom propozycje ofert pracy. Osoby te odmówiły ich przyjęcia z powodu braku możliwości dojazdu oraz z uwagi na zmianowy charakter oferowanej pracy. W odniesieniu do jednej z tych osób, której ponownie zaproponowano inne zatrudnienie, pracodawca odmówił nawiązania stosunku pracy z powodu wyboru innego kandydata na oferowane stanowisko. Dla osób tych w ciągu 60 dni od dnia rejestracji zostały sporządzone indywidualne plany działania, przewidujące podjęcie działań aktywizujących (proponowanie pracy, udział w Targach Pracy, skierowanie na staże zawodowe lub roboty publiczne), które były realizowane. Dłużnikom kilkakrotnie wyznaczano terminy spotkań w Urzędzie, a w okresie pandemii kontaktowano się z nimi telefonicznie. W obu objętych badaniem przypadkach dłużnicy zostali wyrejestrowani z ewidencji osób bezrobotnych. Pierwszy z nich został wyrejestrowany z powodu odbywania kary pozbawienia wolności, a po jej odbyciu, z powodu niestawienia się w Urzędzie w wyznaczonym terminie, natomiast drugi - z powodu niestawienia się w Urzędzie w wyznaczonym terminie, a po okresie karencji, z powodu podjęcia zatrudnienia. Trzecia z objętych badaniem osób, w przypadku której Wójt Gminy Kamiennik poinformował w 2019 r. PUP w Nysie o potrzebie aktywizacji zawodowej, nie była w okresie objętym kontrolą zarejestrowana jako osoba bezrobotna. W odpowiedzi na wniosek o aktywizację zawodową tej osoby Dyrektor PUP w Nysie poinformował Wójta⁸, że osoba ta 8 maja 2017 r. została wyrejestrowana z ewidencji osób bezrobotnych.

(akta kontroli str. 65-66, 273-282)

Jak wyjaśnił Kierownik Wydziału Pośrednictwa Pracy, *między PUP w Nysie a działającymi na terenie powiatu nyskiego ośrodkami pomocy społecznej zawarte zostały umowy integrujące, umożliwiające ośrodkom bezpieczny i natychmiastowy dostęp do informacji o rejestracji dłużników alimentacyjnych za pomocą Samorządowej Elektronicznej Platformy Informacyjnej (SEPI)*. Stwierdził też, *OPS dzięki systemowi SEPI mają dostęp do wszelkich danych dotyczących statusu danej osoby, tj. data rejestracji, data wyrejestrowania, przyczyna wyrejestrowania (w tym podjęcie zatrudnienia), pobierane świadczenia, propozycje aktywizacji, w tym udział w szkoleniach organizowanych przez PUP oraz propozycje pracy*.

(akta kontroli str. 283-287, 291-292)

⁸ Pismo z 17 kwietnia 2019 r.

Ponadto zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Wydziału Pośrednictwa Pracy, w ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (artykuł 33 ust. 5d) jest mowa o systemie stanowiącym źródła danych, które podlegają udostępnianiu między powiatowymi urzędami pracy oraz jednostkami organizacyjnymi pomocy społecznej lub jednostkami obsługującymi świadczenia rodzinne realizującymi zadania na obszarze tego samego powiatu. W przypadku PUP w Nysie systemem wykorzystywanym przez Urząd do realizacji zadań określonych w ustawie jest system Syriusz, natomiast narzędziem pośredniczącym w wymianie informacji jest system SEPI.

(akta kontroli str. 291-292)

4. PUP w Nysie, zgodnie z obowiązkiem wynikającym z art. 5 ust. 4 ustawy z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów⁹, jest zobowiązany do przekazania właściwym OPS informacji dotyczących dłużników alimentacyjnych: a/ o odmowach zarejestrowania się w PUP jako bezrobotny albo poszukujący pracy w terminie wyznaczonym przez organ właściwy dłużnika; b/ o wyrejestrowaniu dłużnika alimentacyjnego z ewidencji osób bezrobotnych i poszukujących pracy, w przypadku odmowy bez uzasadnionej przyczyny propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych albo udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych. Informacje o przypadkach, w których dłużnicy alimentacyjni, o aktywizację których wystąpili kierownicy OPS, nie zarejestrowali się jako osoby bezrobotne, pracownicy OPS mogli pozyskać z systemu SEPI (tzn. istniała możliwość weryfikacji, że w wyznaczonym przez OPS terminie bezrobotny nie został zarejestrowany). Tym samym, zapewniając dostęp do tego systemu, zrealizowano obowiązki informacyjne określone ww. przepisach prawa.

(akta kontroli str. 283-287)

Porozumienia w zakresie wdrożenia i korzystania z systemu SEPI zostały zawarte przez PUP w Nysie z wszystkimi gminami z powiatu nyskiego. Celem funkcjonowania systemu było zapewnienie sprawnej, dwukierunkowej wymiany informacji dotyczącej osób bezrobotnych i poszukujących pracy, zarejestrowanych w ewidencji PUP w Nysie i korzystających z pomocy właściwego OPS. Zgodnie z zawartymi porozumieniami, system miał zapewnić możliwość generowania raportu o osobie zarejestrowanej w zbiorze danych będącym w posiadaniu Urzędu (zakres danych Systemu Informatycznego Syriusz) oraz generowania raportu o osobie zarejestrowanej w zbiorze danych będących w posiadaniu gminy (System Informatyczny Świadczenia Rodzinne).

(akta kontroli str. 297-300)

5. W okresie objętym kontrolą Urząd nie informował właściwych OPS o przypadkach wyrejestrowania dłużników alimentacyjnych z ewidencji osób bezrobotnych (w zakresie przyczyn innych niż wymienione w art. 5 ust. 3 pkt 3 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów). OPS poprzez korzystanie z systemu SEPI miał dostęp do danych takich jak: data rejestracji, data wyrejestrowania, przyczyna wyrejestrowania, w tym podjęcie przez dłużnika zatrudnienia lub innych form pracy subsydiowanej, pobierane świadczenia wraz z ich wysokością, propozycje aktywizacji w tym udział w szkoleniach organizowanych przez PUP oraz propozycje pracy.

⁹ Dz. U. z 2021 r. poz. 877 ze zm.

W latach 2019–2021 (I półrocze) w Urzędzie dokonano łącznie 178 wyrejestrowań dłużników alimentacyjnych zarejestrowanych jako osoby bezrobotne (z czego 99 osób w 2019 r., 45 osób w 2020 r. i 34 osoby w 2021 r.) ze względu na:

- niepotwierdzenie przez nich gotowości podjęcia pracy, co stanowiło 37,1% łącznej liczby wyrejestrowań dłużników alimentacyjnych (łącznie 66 osób, z tego 48 w 2019 r, osiem w 2020 r. i 10 w 2021 r.),
- podjęcie przez dłużników pracy niesubsydiowanej, co stanowiło 25,8% liczby wyrejestrowań (łącznie 46 osób, w tym 19 w 2019 r., 10 w 2020 r. i 17 w 2021 r.),
- dobrowolną rezygnację ze statusu osoby bezrobotnej, co stanowiło 10,1% liczby wyrejestrowań (18 osób, z tego 10 w 2019 r., sześć w 2020 r. i dwie w 2021 r.),
- wyrejestrowanie ze względu na podjęcie pracy subsydiowanej, co stanowiło 5,1% liczby wyrejestrowań (dziewięć osób, z tego sześć osób w 2019 r., dwie w 2020 r. i jedna w 2021 r.), tj. robót publicznych – osiem osób i prac interwencyjnych – jedna osoba,
- rozpoczęcie szkolenia (jedna osoba w 2021 r.),
- inne powody, co stanowiło 21,3% liczby wyrejestrowań (łącznie 38 osób, z tego 16 w 2019 r., 19 w 2020 r. i trzy w 2021 r.), w szczególności: a/ wyjazd za granicę na okres co najmniej 10 dni i brak gotowości do podjęcia pracy (łącznie trzy osoby, z czego dwie osoby w 2019 r., i jedna osoba w 2020 r.); b/ osiągnięcie wieku emerytalnego (po jednej osobie w latach 2019-2020); c/ rozpoczęcie indywidualnego programu zatrudnienia socjalnego (łącznie siedem osób, z tego jedna osoba w 2019 r., po trzy osoby w latach 2020-2021); d/ tymczasowe aresztowanie lub odbywanie kary pozbawienia wolności (łącznie siedem osób, z czego dwie osoby w 2019 r. i pięć osób w 2020 r.); e/ zgon (trzy osoby w 2019 r.); f/ przebywanie w zamkniętym ośrodku odwykowym (dwie osoby w 2019 r.); g/ pobieranie zasiłku stałego na podstawie przepisów o pomocy społecznej (łącznie siedem osób, z czego cztery osoby w 2019 r. i trzy osoby w 2020 r.); h/ rozpoczęcie kontraktu socjalnego (dwie osoby w latach 2019-2020); i/ podjęcie pozarolniczej działalności gospodarczej (trzy osoby w 2020 r.); j/ zmianę miejsca pobytu poza obszar działania Urzędu (dwie osoby w 2020 r.).

(akta kontroli str. 67-68, 69-99)

Relacja liczby dłużników alimentacyjnych wyrejestrowanych z ewidencji osób bezrobotnych do liczby dłużników ujętych w tej ewidencji w danym roku wynosiła w 2019 r. 72,3% (spośród 83 dłużników wyrejestrowano 60 osób), w 2020 r. – 42,1% (spośród 102 dłużników wyrejestrowano 43 osoby) i w 2021 r. 31,2% (spośród 109 dłużników wyrejestrowano 34 osoby). W przypadku dłużników alimentacyjnych wyrejestrowanych z ewidencji osób poszukujących pracy w latach 2019-2021 wyrejestrowano cztery osoby, w tym jedną osobę w 2019 r. i w 2021 r. ze względu na niepotwierdzenie gotowości do pracy oraz dwie osoby w 2020 r. z powodu dobrowolnej rezygnacji.

(akta kontroli str. 41, 67-68, 288-289)

W latach objętych kontrolą, w Urzędzie dokonano łącznie czterech wyrejestrowań dłużników alimentacyjnych zarejestrowanych jako osoby poszukujące pracy, z czego dwie osoby wyrejestrowano z powodu dobrowolnej rezygnacji (w 2020 r.) oraz dwie osoby (w 2019 r. i w 2021 r.) ze względu na niepotwierdzenie gotowości do pracy.

(akta kontroli str. 67-68)

6. W latach 2019-2021 (do 30 czerwca) w kontrolowanej jednostce podejmowano inicjatywy nawiązania współpracy z gminami lub OPS w zakresie upowszechniania ofert pracy i usług poradnictwa zawodowego, w tym adresowanych w szczególności do osób będących dłużnikami alimentacyjnymi. Jak wyjaśniła Dyrektor PUP w Nysie, *informacje o organizowanych grupowych poradach zawodowych oraz o prowadzonych rekrutacjach przesyłane były w formie mailowej do urzędów gmin z powiatu nyskiego. Urząd ponadto organizuje coroczne spotkania z OPS, na których uzgadniane są wspólne działania dedykowane grupom osób najbardziej oddalonych od rynku pracy, w tym dłużników alimentacyjnych.* Jednym z efektów tych spotkań była inicjatywa projektu adresowanego do dłużników alimentacyjnych pn. „Odpowiedzialny, aktywny, pracujący”. W ramach projektu realizowano usługi poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy dla 94 osób bezrobotnych będących dłużnikami alimentacyjnymi, w stosunku do których prowadzone wcześniej działania aktywizujące nie przyniosły efektu w postaci zatrudnienia. Zdecydowaną większość uczestników (95%) stanowili mężczyźni. Żaden z uczestników nie ukończył studiów wyższych, natomiast 50% uczestników posiadało wykształcenie gimnazjalne i podstawowe. Program realizowany był w okresie od stycznia do sierpnia 2019 r.¹⁰, a jego efektem było podjęcie zatrudnienia przez 26 osób, w tym również subsydiowanego, oraz rozpoczęcie stażu zawodowego przez cztery osoby. Według złożonych wyjaśnień, od października 2021 r. planowana jest kontynuacja realizacji projektu.

(akta kontroli str. 101-104, 253-260)

Jak wyjaśniła Dyrektor PUP *wobec wszystkich dłużników, w tym zarejestrowanych ponownie w ewidencji osób bezrobotnych, podejmowane są możliwe działania zmierzające do ich niezwłocznej aktywizacji zawodowej.* Przyczyną niskiej skuteczności aktywizacji zawodowej dłużników alimentacyjnych jest – zdaniem Dyrektor PUP w Nysie – sytuacja, że zatrudnienie zależy zarówno od woli pracodawcy, jak i samych dłużników, którzy często wykazują niechęć w podjęciu zatrudnienia i innych form aktywizacji. Przykładem tego jest projekt „Odpowiedzialny, aktywny, pracujący”, w ramach którego 38 uczestników (44%) wyrejestrowało się na własny wniosek lub z tytułu niezgłoszenia się do Urzędu w wyznaczonym terminie.

(akta kontroli str. 101-104, 253-260)

Kierownik Wydziału Pośrednictwa Pracy dodatkowo wyjaśnił, że w 2017 r. PUP w Nysie skierował do wszystkich urzędów gmin działających na terenie powiatu nyskiego zaproszenia do współpracy przy realizacji programu specjalnego dla osób będących dłużnikami alimentacyjnymi. W związku z bardzo małym zainteresowaniem gmin, nie doszło do realizacji programu. Program ten zakładał organizację robót publicznych w danej gminie przez okres trzech miesięcy i refundację przez PUP w Nysie 95% kosztów wynagrodzenia i składek na ubezpieczenie społeczne.

(akta kontroli str. 283-285)

W 2019 r. PUP w Nysie zainicjował spotkanie z przedstawicielami OPS z powiatu nyskiego¹¹ celem określenia ram współpracy na rzecz aktywizacji społeczno-zawodowej wspólnych klientów, w tym realizacji programów specjalnych oraz Programu Aktywizacja i Integracja (w latach 2015-2018 w programie wzięło udział

¹⁰ W latach 2020-2021 z uwagi na wprowadzenie stanu epidemicznego i nałożenia na PUP dodatkowych zadań związanych z realizacją tarczy antykryzysowej spotkania w ramach projektu nie odbywały się.

¹¹ Pisma z 7 stycznia 2019 r. do: Kierownika OPS w Paczkowie, Dyrektora OPS w Głucholazach, Kierownika OPS w Korfantowie, Dyrektora OPS w Nysie, Kierownika OPS w Otmuchowie, Kierownika OPS w Łambinowicach, Kierownika GOPS w Pakosławicach, Kierownika GOPS w Skoroszycach, Kierownika GOPS w Kamienniku.

334 osób bezrobotnych; w 2019 r. podjęto decyzję o realizacji wyłącznie prac społecznie użytecznych)¹². Wspólnie ustalono, że PUP w Nysie zorganizuje program specjalny dla osób bezrobotnych, o realizacji którego poinformuje OPS celem wspólnego doboru kandydatów i wsparcia osób najbardziej potrzebujących.

(akta kontroli str. 101-104, 128-138)

W okresie objętym kontrolą w Urzędzie realizowano również działania na rzecz reintegracji zawodowej i społecznej, zapraszając gminy do wspólnej realizacji prac społecznie użytecznych i robót publicznych. W ramach środków z Funduszu Pracy w 2019 r. na organizację robót publicznych przeznaczono 800 tys. zł; w 2020 r. 700 tys. zł; w 2021 r. 1 000 tys. zł. Jak poinformowano burmistrzów i wójtów z powiatu nyskiego¹³, w pierwszej kolejności Urząd powinien skierować na roboty publiczne dłużników alimentacyjnych, wybranych przez PUP w Nysie. Dyrektor Urzędu zobowiązał się do refundacji nie więcej niż 90% kosztów wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenie społeczne, a po refundacji robót wymagana była gwarancja dalszego zatrudnienia na okres minimum 30 dni. Trzy z dziewięciu gmin zaproszonych do uczestnictwa w planowanym przedsięwzięciu nie były zainteresowane organizacją robót publicznych. Jedna z gmin wskazała, że dla osób długotrwale bezrobotnych, dla których określony został III profil pomocy (w tym dłużników alimentacyjnych) nie będzie organizatorem robót publicznych, natomiast skorzysta z oferty robót publicznych w ramach tzw. „zwykłych” programów. Pozostałe sześć gmin wzięło udział w przedmiotowym programie. Efektem realizacji programu robót publicznych w 2019 roku było podjęcie zatrudnienia przez łącznie 10 osób będących dłużnikami alimentacyjnymi.

(akta kontroli str. 216-219, 238-244, 245-252)

Wprowadzony z dniem 20 marca 2020 r. stan epidemii COVID-19 miał wpływ na funkcjonowanie PUP w Nysie. Na Urząd nałożono dodatkowe obowiązki związane ze wsparciem pracodawców. Jak wyjaśniła Dyrektor PUP, pracownicy wydziałów, którzy zajmowali się realizacją usług rynku pracy, takich jak pośrednictwo pracy czy poradnictwo zawodowe, zostali oddelegowani do realizacji zadań związanych ze wsparciem przedsiębiorców. Na prośbę wynikającą z pism Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej¹⁴ w okresie epidemii COVID-19 w wąskim zakresie realizowano zadania wynikające z ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, a skupiono się na realizacji zadań nałożonych przepisami ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych¹⁵.

(akta kontroli str. 261-267)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania PUP w Nysie w zakresie prawidłowości i skuteczności działań podejmowanych wobec dłużników alimentacyjnych.

¹² Notatka służbowa ze spotkania z przedstawicielami OPS z dnia 21 stycznia 2019 r.

¹³ Przykładowo pismo do Wójta Gminy Łambinowice z 14 stycznia 2019 r., nr CAZ.RP.I.071/4/TR/2019, do Wójta Pakosławic z 16 stycznia 2020 r. nr CAZ.RP.I.071/7/TR/2020, do Wójta Skoroszyc z 14 stycznia 2021 r. nr CAZ.RP.I.071/9/TR/2021.

¹⁴ Pisma: z 1 kwietnia 2020 r., nr DRP.I.070.4.2020.SS; z 24 kwietnia 2020 r. nr DRP.I.070.13.2020.SS; z 27 kwietnia 2020 r. nr DRP-VII.0211.183.2020.SK; z 18 maja 2020 r. nr DRP-I.0211.163.2020.HR; z 4 czerwca 2020 r. nr DRP-I.0211.191.2020.SS.

¹⁵ Dz. U. poz. 374 ze zm.

IV. Uwagi i wnioski

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag ani wniosków.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Opole, 24 września 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

Kontroler
Grażyna Powęska
Specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

DYREKTOR
Delegatury NIK w Opolu
.....
podpis
Iwona Zyman